

- Dificultat per a respirar (dispnea): s'ha de considerar la dispnea, amb o sense estridor, sempre que no sigui explicable per altres causes.
- Expectoració tacada de sang.
- Tumoració al coll.

Si algun d'aquests símptomes o signes és positiu, està indicat que es derivi el pacient al servei d'Otorinolaringologia per a descartar un càncer de laringe.

El mateix criteri considerem que pot ser d'interès a nivell d'Atenció Primària, recomanant interrogar en l'anamnesi clínico-laboral sobre l'ocupació del pacient i la seva possible exposició a amiant, per descartar aquesta associació quan es detecti la simptomatologia descrita.

Conclusions

El càncer de laringe està associat a diferents factors de risc, entre ells l'exposició laboral a l'amiant. Sempre que hi hagi una simptomatologia clínica compatible, considerem que és important afinar en l'interrogatori clínic per valorar aquest aspecte. A més de la derivació oportuna a Otorinolaringologia, aquests casos poden ser declarats a la Xarxa d'Unitats

de Salut Laboral per impulsar-ne la declaració com a malaltia professional.

Què ha de fer el metge/essa d'Atenció Primària si sospita el diagnòstic d'una malaltia professional?

Quan els facultatius de la Xarxa d'Atenció Primària tinguin coneixement de l'existència d'una malaltia que podria ser qualificada com a professional inclosa en l'annex 1 o 2 (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-22169-consolidado.pdf>) ho han de comunicar a l'entitat gestora o entitat col·laboradora amb la Seguretat Social que assumeixi la protecció de les contingències professionals de la persona treballadora (mútua col·laboradora amb la Seguretat Social), per tal de ser qualificada com a malaltia professional.

En cas de desacord, serà l'Institut Nacional de la Seguretat Social qui decidirà sobre el reconeixement de la malaltia professional.

Per a qualsevol dubte que tingueu al respecte, podeu adreçar-vos a la vostra Unitat de Salut Laboral de referència, que us podrà orientar en la gestió del cas.

Recordeu

Els objectius de la notificació de casos laborals són:

- Detectar malalties relacionades amb el treball ateses a l'atenció primària.
- Descriure la morbiditat relacionada amb el treball.
- Conèixer els factors de risc associats a les patologies detectades.
- Contribuir a la resolució dels casos i a la prevenció dels riscos laborals.

BADALONA SERVEIS ASSISTENCIALS
UNITAT DE SALUT LABORAL BARCELONÈS NORD I MARESME

Dra. Laura Ramírez Salvador · Dr. Àlex Guerrero Roca · Sra. Laura Sanahuja Machado
Sant Anastasi, 69. 08911 Badalona · Tel. 93 464 84 64 · Fax 93 502 90 14 · uslbnim@bsa.cat

Salut Laboral

Barcelonès Nord i Maresme

Núm. 32. Juliol 2021

BSA
Unitat de
Salut Laboral

Introducció

Un any més, voldríem elaborar el nostre butlletí informatiu amb l'objectiu de fer un recull epidemiològic de les malalties relacionades amb el treball del nostre territori i aprofundir en algun tema d'actualitat en salut laboral. Tot i així, no podem deixar de banda exposar breument el que la pandèmia ha suposat en la nostra tasca professional.

Des de la Unitat, com a tot el sistema sanitari, hem viscut moments de gran incertesa i exigència emocional. La nostra orientació ha anat canviant segons com evolucionava la situació global. Inicialment, les grans qüestions que es plantejaven eren relacionades amb els equips de protecció individual, la realització de PCR, la indicació de quarantenes i la identificació de professionals especialment sensibles davant de la COVID-19. Després es va centrar en l'actualització dels protocols d'actuació dels serveis de prevenció de riscos laborals del territori i a resoldre els molts dubtes que encara deixava la COVID-19 respecte del retorn al treball, les seves seqüeles, la vacunació del personal sanitari i la convivència amb unes mesures preventives excepcionals, que, molt probablement, ens hauran d'acompanyar encara durant bastant de temps.

Esperem que aquest butlletí, que hem elaborat de la mateixa manera que ho fèiem abans de la pandèmia, sigui l'inici de la nostra tornada a la normalitat.

Vigilància epidemiològica de malalties relacionades amb el treball. Any 2020

Durant l'any 2020 s'han registrat en el Sistema de Vigilància Epidemiològica de Malalties Relacionades amb el Treball un total de 110 casos. Durant aquest any s'ha fet un canvi en l'anàlisi de la base de dades i a partir d'ara només s'hi inclouran les notificacions corresponents a les realitzades des de totes les àrees bàsiques d'Atenció Primària del Barcelonès Nord i Maresme. Queden excloses, ara per ara, les notificacions provinents de l'Atenció Especialitzada del territori.

En totes les notificacions, els metges i metgesses d'Atenció Primària han sol·licitat derivació del cas a la USL per a valoració del diagnòstic de sospita clínica de malaltia relacionada amb el treball. Aquesta valoració inclou l'establiment de la relació amb l'exposició als riscos laborals i l'assessora-

ment en la realització de les accions necessàries per a la gestió correcta del cas:

- Suport i assessorament al professional notificador del cas.
- Orientació individual al pacient.
- Recomanacions dirigides al servei mèdic dels SPRL i/o a altres agents relacionats (Institut Català d'Avaluacions Mèdiques, Institut Nacional de la Seguretat Social, Inspecció de Treball).

Patologia	Casos
Malalties derivades de riscos psicosocials	85
Patologia osteomuscular	18
Patologia respiratòria	4
Intoxicacions químiques	4

Els trastorns de salut mental relacionats amb el treball han estat les patologies més derivades a la nostra Unitat, amb 85 casos, seguides per les malalties musculoesquelètiques, amb 18 casos. Tot i la reducció en la comunicació de malalties relacionades amb el treball durant la pandèmia, els trastorns de salut mental segueixen sent els més notificats.

Vigilància post-ocupacional de la salut de les persones treballadores que han estat exposades a l'amiant

La Unitat de Salut Laboral del Barcelonès Nord i Maresme gestiona aquest programa de vigilància post-ocupacional a escala territorial. Formen part del programa una cohort de professionals post-exposats a l'amiant que ja no treballen a les empreses on van tenir contacte amb l'amiant, bé perquè ja s'han jubilat o perquè estan en actiu en altres empreses.

Aquests professionals actualment poden ser derivats des de la xarxa d'Atenció Primària, des dels serveis de pneumologia o

a través de la detecció activa en el Registre de Treballadors Exposats a l'Amiant (RTEA) que gestiona la nostra USL.

Es realitza una primera visita mèdica a la USL on es valora l'exposició a amiant i la inclusió en el programa, i es deriva al **Servei de Pneumologia de BSA** per completar l'estudi, un cop s'han realitzat les proves complementàries necessàries. Els casos retornen a la Unitat de Salut Laboral per tal de ser informats de la periodicitat del seguiment mèdic i facilitar, si escau, el reconeixement de la patologia relacionada amb l'amiant com a malaltia professional per part de l'Institut Nacional de la Seguretat Social.

La Unitat de Salut Laboral s'encarrega del seguiment i manteniment del registre de la cohort de post-exposats del RTEA de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

La cohort actual de persones treballadores en seguiment per la nostra Unitat és variable, per la inclusió de nous pacients que s'ha detectat que han estat exposats a l'amiant i per canvis de residència o èxits que ocasionen baixes en el seguiment.

Actualment estem seguint de forma activa un total de 122 professionals (aquest any s'han incorporat 6 casos nous). De cara a 2021 aquest nombre podria augmentar sensiblement ja que hem iniciat un procés de cerca activa de professionals que han treballat en empreses on se sap que va haver-hi una elevada exposició a aquest contaminant.

La patologia detectada a la cohort en seguiment és:

Patologia	Casos
Asbestosi/fibrosi pleural	6
Malalties pleurals benignes relacionades amb l'amiant	17
Sense patologia relacionada amb l'amiant	93
Pendents de completar proves diagnòstiques	6

A propòsit del càncer de laringe associat a l'exposició laboral a l'amiant

El sistema espanyol de reconeixement de malalties professionals es basa en un llistat concret de malalties, que si compleixen els criteris d'exposició laboral, poden ser reconegudes. Aquest llistat està especificat a l'Annex 1 del RD 1299/2006, de malalties professionals.

Des de l'any 2015 s'ha inclòs el càncer de laringe a l'apartat 6A d'aquest annex: malalties professionals causades per agents carcinògens (amiant), concretament a l'apartat 6A06.

Factors de risc del lloc de treball

L'exposició a l'amiant, en funció de la intensitat i durada de l'exposició, s'associa a l'aparició de diverses malalties, principalment respiratòries, després d'un llarg període de temps.

En concret, en el cas del càncer de laringe, es tracta d'un efecte dosi-dependent que la IARC (International Agency for Research on Cancer) va reconèixer, oficialment, el 2013 en una de les seves monografies.

A títol orientatiu, estaríem parlant d'empreses que utilitzaven amiant en activitats com l'aïllament tèrmic en construcció naval i d'edificis, l'extracció de mineral amiantífer, la fabricació de frens per a vehicles, la fabricació de material contra incendis, el desmuntatge d'instal·lacions que continguin amiant, la reparació de vehicles, etc.

Programa de vigilància post-ocupacional de la salut dels professionals que han estat exposats a l'amiant

La Secretaria de Salut Pública, del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, porta a terme el Programa de vigilància post-ocupacional de la salut dels professionals que han estat exposats a l'amiant. L'objectiu del programa és identificar persones treballadores que han estat exposades a l'amiant, fer un seguiment del seu estat de salut per detectar patologies relacionades amb aquest contaminant i col·laborar perquè es reconegui, si fos necessari, com a malaltia professional.

El programa es du a terme mitjançant la xarxa d'Unitats de Salut Laboral i els serveis especialitzats de referència (pneumologia, otorinolaringologia), seguint el protocol establert, el qual s'ha actualitzat l'any 2020 per tal d'adaptar-lo als canvis normatius i al coneixement científic actual.

Pel que fa a la detecció del càncer de laringe, s'ha incorporat, específicament, la valoració de clínica laríngia d'acord amb les recomanacions de la Societat Catalana d'Otorinolaringologia:

- Canvis en la veu (disfonia) sense que hi hagi una millora durant més de 15 dies.
- Dolor o dificultat per a la deglució dels aliments durant més de 15 dies.